

MOBILIDADE

Universidade de Vigo

Vicerrectoría de Investigación,
Transferencia e Innovación

Oficina de I+D

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Financiación: HEI4Future

Deseño e maquetación: Área de Imaxe
Vicerreitoría de Comunicación e
Relacións Institucionais

Fotografías: Adobe Stock.

Índice

- Grupo de Tecnoloxías Aeroespaciais (GTA)
- Enxeñaría Eficiente e Dixital (EN.EDI)
- Organización do Coñecemento (OE7)
- Comunicacións Dixitais e Instrumentación (TE3)
- Laboratorio de Redes (ET3)
- Enxeñaría de Organización (OE2)
- Grupo de Procesamento de Sinal en Comunicacións - GPSC (SC10)
- CIMA (EG6)
- Investigación en Economía, Enerxía e Medio Ambiente - REDE (EA3)
- Grupo de Investigadores de Economía Empírica - GRIEE (EA10)
- Grupo de Tecnoloxía Enerxética – GTE (EM1)
- Antenas, Radar e Comunicacións Ópticas (SC7)
- Linguaxes e Sistemas Informáticos - GEAC (SI1)
- Laboratorio de Información e Computación (ICLAB)
- Enxeñaría da Corrosión e Materiais – ENCOMAT (CI11)
- Grupo de Tecnoloxías da Información (TC1)
- Xeotecnoloxías Aplicadas - GeoTECH (TF1)
- Laboratorio de Sistemas de Transporte e Aeroespaciais - AEROLAB (ATS1)

Grupo de Tecnoloxías Aeroespaciais (GTA)

Persoal investigador

Fernando Antonio Aguado Agelet

Fermín Navarro Medina

Carlos Ulloa Sande

Alejandro Manuel Gómez San Juan

Alejandro Camanzo Mariño

Pedro Orgeira Crespo

Guillermo Rey González

Uxía García Luis

Servizos ofertados

- Definición, deseño, fabricación, lanzamento e operación de misións espaciais.
- Definición, deseño, fabricación e operación de misións de vehículo aéreo non tripulado (UAV).
- Enxeñaría de sistemas.
- Campaña de probas espaciais: baleiro térmico, vibración, ADCS (sistema de control de actitude e dinámica).
- Probas aeronáuticas: túnel de vento.
- Deseño óptico espacial.
- Comunicacións satelitais clásicas e láser.

Liñas de investigación

- Sistemas espaciais: enxeñaría de sistemas, comunicacións, segmento de terra, operacións e cargas útiles.
- Plataforma e probas: estudo, desenvolvemento, deseño, experimentación e probas, fabricación e operacións de sistemas e subsistemas de plataformas de vehículos espaciais.
- Sistemas aeronáuticos: sistemas integrados en sistemas aeronáuticos de vehículos aéreos tripulados e non tripulados, tecnoloxías de sistemas de control en tempo real, sistemas de propulsión eficientes, aerodinámica experimental.

Palabras clave

Espazo, análise e deseño térmico, análise e deseño mecánico, aeronáutica, definición de misión, constelación, probas ambientais, UAV (vehículo aéreo non tripulado), sistema de control en tempo real, aerodinámica.

Contacto

Fernando Antonio Aguado Agelet

Teléfono: +34 986 812 122

E-electrónico: faguado@tsc.uvigo.gal

Centro: Escola de Enxeñaría de Telecomunicación

Campus de Vigo

Páxina web: <https://aerospacetech.org/es/>

Enxeñaría Eficiente e Dixital (EN.EDI)

Persoal investigador

Julio Garrido Campos
Camilo José Carrillo González
Carlos Miguel Soares da Silva
José Cidrás Pidre
María Elena Albo López
Eloy Díaz Dorado
Ana Belén Albo López
Blanca Nieves Miranda Blanco
José Ignacio Armesto Quiroga
Enrique Riveiro Fernández
Juan Saez López
Miguel Ángel Silva Ucha
Diego Silva Muñiz

Liñas de investigación

- Dixitalización industrial. Sistemas complexos de integración dixital de servizos industriais (control de producción, rastrexamento, mantemento etc.).
- Enxeñaría de sistemas e informática industrial.
- Control de eixes e robótica non convencional.
- Automatización industrial avanzada de maquinaria.
- Automatización de sistemas de manutención, loxística e producción industrial.
- Desenvolvemento de estándares para a automatización industrial.
- Seguridade industrial.
- Enerxías renovables: simulación e integración en redes eléctricas.
- Redes de enerxía eléctrica: planificación, análise, control e protección.
- Calidade da subministración.
- Avaliación da eficiencia enerxética en instalacións eléctricas.
- Sistemas de eficiencia enerxética.

Servizos ofertados

- Deseño de sistemas de almacenamento de enerxía.
- Avaliación enerxética de sistemas de carga e o seu impacto na calidade da subministración.
- Deseño e implementación de ferramentas informáticas automatizadas para a dixitalización empresarial: contornos web, IIoT, procesamento de datos, extracción de datos.
- Simulación de procesos e sistemas industriais: almacenaxe, intraloxística etc.
- Deseño de novas configuracións en maquinaria avanzada: robots especiais, máquinas ferramenta personalizadas etc.
- Deseño e implementación de sistemas de control: automatización industrial.

Palabras clave

Dixitalización industrial, automatización industrial, robótica e mecatrónica, enerxía, eficiencia, enerxías renovables.

Contacto

Julio Garrido Campos
Teléfono: +34 986 812 030
E-electrónico: jgarri@uvigo.gal
Centro: Escola de Enxeñaría Industrial
Campus de Vigo
Páxina web: <http://en.edi.webs.uvigo.es>

Organización do Coñecemento (OE7)

Persoal investigador

Pablo Cabanelas Lorenzo
María del Pilar Muñoz Dueñas
María Elena Velando Rodríguez
Andrés Antonio Vaamonde Liste
Tony Crespo Franco
Javier Lorenzo Paniagua
Jesús Fernando Lampón Caride
Javier Turienzo Riveiro
Pedro González Santamaría
Ricardo Luaces Pazos
Alicia Trinidad González-Portela Garrido
Hugo Pérez Moure
Roberto Chico Tato
María Dolores Docampo Diéguez

Liñas de investigación

- Competitividade empresarial e desenvolvimento rexional.
- Mercadotecnia industrial: creación de valor e soluciones de mercado.
- Cadeas de valor globais.
- Estratexia corporativa: producción, mercadotecnia, loxística, finanzas.
- Ecosistemas de innovación e novos modelos de negocio.
- Redes industriais.
- Valorización do patrimonio inmaterial.
- Industrias de interese: mobilidade e automoción, industria transformadora de alimentación e turismo.

Servizos ofertados

- Desenvolvemento de estudos sobre a competitividade empresarial, sectorial ou rexional.
- Análise e apoio ao desenvolvemento de redes industriais ou de ciencia.
- Elaboración de plans estratéxicos sectoriais.
- Análise de capacidades na industria da automoción e sobre o futuro da mobilidade.
- Estudo de tendencias e de carácter prospectivo para as empresas nas industrias de mobilidade, alimentaria e turismo.
- Aplicación e formación na utilización de métodos cuantitativos baseados no paquete estatístico R.

Palabras clave

Competitividade, mercadotecnia industrial, cadea de valor global, ecosistema de innovación, novos modelos de negocio, mobilidade, alimentación, turismo.

Contacto

Pablo Cabanelas Lorenzo
Teléfono: +34 986 813 549
E-electrónico: pcabanelas@uvigo.gal
Centro: Facultade de Comercio
Campus de Vigo
Páxina web: <https://odc.uvigo.es/>

Comunicacións Dixitais e Instrumentación (TE3)

Personal investigador

Fernando Machado Domínguez
 Francisco Poza González
 Fernando Pérez Fontán
 Miguel Ángel Domínguez Gómez
 Vicente Pastoriza Santos

Liñas de investigación

- Sistemas electrónicos de instrumentación.
- Redes de sensores. Internet das cousas (IoT).
- Sistemas de radio definidos por *software*.
- Comunicacións por radio.
- Modelaxe da canle radio e efectos troposféricos.
- Buses de campo e comunicacións industriais.
- Equipos de test automatizados.
- Procesadores embebidos e circuitos configurables.

Servizos ofertados

- Medida e control de sistemas con sensores e actuadores.
- Deseño e realización de sistemas de medida automatizados baseados en LabVIEW.
- Deseño e realización de dispositivos de radio definidos por *software*.
- Deseño e ensamblaxe de receptores de satélite.
- Estudo e modelaxe da canle radio.
- Deseño e realización de bancos de proba con equipos de test automatizados (ATE).
- Cursos de medidas de radio para diferentes sistemas e aplicacións.
- Cursos de programación visual e adquisición de datos con LabVIEW.
- Cursos de procesadores embebidos en FPGAs e SoC.

Palabras clave

Instrumentación, redes de sensores distribuídos (DSN), IoT, IIoT, radio definida por *software* (SDR), comunicacións por radio, equipos de test automatizados (ATE), LabVIEW, buses de campo, sistemas embebidos (SoC e FPGA).

Contacto

Fernando Machado Domínguez
 Teléfono: +34 986 812 093
 E-electrónico: fmachado@uvigo.gal
 Centro: Escola de Enxeñaría de Telecomunicación
 Campus de Vigo
 Páxina web: <https://bidi.uvigo.gal/gl/grupo/comunicacion-dixitais-e-instrumentacion>

Laboratorio de Redes (ET3)

Personal investigador

Cándido Antonio López García
 José Carlos López Ardaño
 Sergio Herrería Alonso
 Raúl Fernando Rodríguez Rubio
 María Estrella Sousa Vieira
 Miguel Rodríguez Pérez
 Andrés Suárez González

Liñas de investigación

- Eficiencia enerxética en redes de datos.
- Redes IoT.
- Análises de prestacións de redes de comunicacións.
- Aplicación das redes sociais, aprendizaxe informal e xogos á xestión do coñecemento e á aprendizaxe.
- Redes centradas en información.
- Redes satelitais.

Servizos ofertados

- Formación en tecnoloxías de redes de ordenadores.
- Deseño, deseñadura e optimización de redes de datos (operadores, centros de datos, redes corporativas, provedores de contidos etc.).
- Virtualización e orquestración de recursos e servizos de rede, auditorías de seguridade, análise de prestacións etc.
- Deseño e implementación de plataformas corporativas para formación, traballo en grupo e xestión do coñecemento.
- Deseño de solucións baseadas en gamificación para múltiples ámbitos (formación, mercadotecnia, saúde, xestión do coñecemento etc.).
- Deseño e desenvolvemento de solucións IoT completas, incluíndo o fornecemento de redes de sensores.
- Deseño e desenvolvemento de solucións *big data*: sistemas de adquisición de datos, preprocesamento e procesamento de grandes cantidades de datos, análise profunda de datos.

Palabras clave

Ethernet, 5G, IoT, gamification, ICN, MAC, LEO.

Contacto

Cándido Antonio López García
 Teléfono: +34 986 812 169
 E-electrónico: candido@det.uvigo.gal
 Centro: Escola de Enxeñaría de Telecomunicación
 Campus de Vigo
 Páxina web: <https://labredes.det.uvigo.es/>

Enxeñaría de Organización (OE2)

Persoal investigador

José Carlos Prado Prado
Jesús García Arca
Arturo José Fernández González
José Antonio Comesaña Benavides
Iria González Romero
Mar Fernández Vázquez-Noguerol
Alba Núñez Fernández

Liñas de investigación

- Deseño de sistemas loxísticos e xestión sostible da cadea de suministración cunha especial relevancia nos aspectos de xestión sostible do transporte.
- Mellora continua, *lean manufacturing* e sistemas de participación do persoal.
- Desenvolvemento e integración de sistemas de xestión (calidade, medio ambiente, prevención de riscos).
- Deseño da loxística sostible do envase e da embalaxe (E+E).

Servizos ofertados

Proxectos de transferencia e investigación.

Palabras clave

Loxística, *lean*, mellora continua.

Contacto

José Carlos Prado Prado
Teléfono: +34 986 812 220
E-electrónico: jcprado@uvigo.gal
Centro: Escola de Enxeñaría Industrial
Campus de Vigo
Páxina web: <http://gio.uvigo.es/>

Grupo de Procesamento de Sinal en Comunicacións - GPSC (SC10)

Persoal investigador

Fernando Pérez González
Carlos Mosquera Nartallo
Roberto López Valcarce
Pedro Comesaña Alfaro
Domingo Docampo Amoedo
Felipe Gómez Cuba
Alberto Pedrouzo Ulloa
David Vázquez Padín
Miguel Masciopinto Frende
Miguel Franco Martínez
Pedro Manuel Pérez Miguélez
Elena Rodríguez Lois
Khawar Hussain

Liñas de investigación

- Seguridade multimedia.
- Forensía multimedia.
- Marcaxe de auga dixital.
- Tecnoloxías de mellora da privacidade.
- Procesamento de sinal no dominio cifrado.
- Criptografía poscuántica.
- Aprendizaxe federada.
- Comunicacións dixitais.
- Estimación de canle.
- Radio cognitiva.
- Comunicacións por satélite.
- Mellora da eficiencia nas comunicacións dixitais.
- Procesamento adaptativo de sinal.
- Comunicacións *full-duplex*.
- Redes de sensores.
- Canles de ondas milimétricas e banda ampla.
- MIMO masivo con ADC híbridos.
- Mobilidade e posicionamento de usuarios/as.

- Acceso e rede de retorno integrados (IAB).
- *Slicing e scheduling cross-layer*.
- Simulación de rede *full-stack*.
- IoT, cidades/redes intelixentes e CPS.

Servizos ofertados

- Deseño de banda base dixital.
- Esquemas de cancelación de interferencias.
- Optimización e medida da capa física de sistemas de comunicacións.
- Simulación de rede *full-stack*.
- Análise forense de imaxe e de vídeo.
- Estegoanálise.

Palabras clave

Seguridade multimedia, análise forense multimedia, anonimidade, privacidade, cifraxe, aprendizaxe federada, marcaxe de auga, comunicacións dixitais, comunicacións por radio, satélites, repetidores, reemisores, algoritmos adaptativos, cancelación de interferencias, estimación e detección, 5G, MIMO masivo.

Contacto

Fernando Pérez González
Teléfono: +34 986 812 124
E-electrónico: fperez@gts.uvigo.gal
Centro: atlanTTic, Centro de Investigación en Tecnoloxías de Telecomunicación
Campus de Vigo
Páxina web: <http://gpsc.uvigo.es/>

CIMA (EG6)

Persoal investigador

Ángel Manuel Fernández Vilán

Pablo Izquierdo Belmonte

Enrique Paz Domonte

Joaquín López Fernández

Amador Rodríguez Diéguez

Fernando Antonio Vázquez Núñez

Carlos Parrilla García

Eva María Legido Mariño

Pablo Yáñez Alfonso

Carlos Riveiro Cedeira

Ricardo Samaniego López

Luis Riobó Prieto

David Fernandes Fidalgo

Sergio Calvo Alonso

Liñas de investigación

- Enxeñaría mecánica, deseño mecánico.
- Enxeñaría do produto.
- Aplicación á enxeñaría mecánica de técnicas CAD 2D/3D e realidade virtual e estendida.
- FEM lineal e non lineal. Estático e dinámico.
- Sistemas *multi-body* (MBS). Impacto. Vibracións.
- Térmico-estrutural CFD BEM. FSI. Electromagnetismo.
- Drons autónomos para a inspección.
- Automatización industrial.
- Sistemas hidráulicos.
- Sistemas pneumáticos.
- Sistemas eléctricos.
- Sistemas electrónicos.
- Sistemas mecatrónicos.

Servizos ofertados

- Deseño e cálculo mecánicos.
- Sistemas dinámicos: cálculo de sistemas en dinámica explícita e implícita.
- Producción enerxética: deseño de mecanismos e equipos de producción enerxética empregando enerxías renovables.
- Deseño mecatrónico de equipos a medida.
- Deseño e posta en funcionamento de sistemas de inspección autónomos.
- CIMAcclas. Laboratorio de catalogación de vehículos históricos acreditado pola Xunta de Galicia.

Palabras clave

Deseño mecánico, deseño mecatrónico, enxeñaría do producto, cálculos FEM, vibracións, producción enerxética, materiais compostos, materiais hiperelásticos, materiais viscoelásticos lineais, materiais viscoelásticos non lineais, próteses, fibra de carbono, mecanización, automoción, catalogación de vehículos clásicos, cálculo numérico, ensaios virtuais e seguridade en vehículos, vehículos eléctricos, VR, XR.

Contacto

Ángel Manuel Fernández Vilán

Teléfono: +34 986 818 748

E-electrónico: grupocima@uvigo.gal

Centro: CINTECX, Centro de Investigación en Tecnoloxías, Enerxía e Procesos Industriais

Campus de Vigo

Páxina web: <http://cima.uvigo.es/>

Investigación en Economía, Enerxía e Medio Ambiente - REDE (EA3)

Persoal investigador

Xosé Henrique Vázquez Vicente

Antonio Sartal Rodríguez

María de los Ángeles Quintas Corredoira

Alberto Gago Rodríguez

Francisco Xavier Labandeira Villot

Baltasar Manzano González

Nuria Rodríguez López

José Carlos Álvarez Vilamarín

Ana María Mejías Sacaluga

José Manuel González Martínez

María Eva Díz Comesaña

María Montero Muñoz

Gloria Caballero Fernández

Beatriz González Vázquez

Raquel Arévalo Tomé

Luis Manuel Lozano Lozano

José María Martín Moreno

Antonio García Lorenzo

Begoña Urgal González

Adela García-Pintos Escuder

Miguel González Loureiro

Diego Carou Porto

Telma Leite Mendes

Ana Isabel Martínez Senra

João Carlos Ferreira Coelho da Cunha

Poonam Pandey

Javier Maseiro Almirati

Nahuel Ignacio Depino Besada

Susana María Almeida Silva

Fernando José León Mateos

Carlos Rodríguez García

Francisco Lamilla Curros

Estefanía Couñago Blanco

Manuel Abeledo

Pol Fontanet Pérez

Lucas López Manuel

Andrea Ogando Vidal

Lena Bischoff

Joana Gomes Silva

Catalina Serra Tomas

Alexandra María Franca Santos da Silva

Xiral López Otero

Carlos Groba Presa

Liñas de investigación

- Innovación e excelencia operativa.
  - Estratexia: diagnóstico e cadros de traballo de estratexias empresariais e políticas públicas.
  - Excelencia operativa: metodoloxías e ferramentas para a transformación organizativa.
  - Industria 4.0: integración das TIC e prácticas de excelencia operativa.
  - Sostibilidade: descarbonización e desmaterialización de procesos industriais e loxísticos.
  - Innovación social: iniciativas para impulsar e medir novos servizos para a sociedade (inclusión social, igualdade de xénero, ambiente).
- Enerxía e economía ambiental.
  - Mercados de enerxía: demanda, eficiencia, regulación e políticas.
  - Cambio climático: políticas ambientais e instrumentos de intervención.
  - Fiscalización: tributación enerxética, eficiencia enerxética, seguridade enerxética.
  - Mobilidade: custos sociais, conxestión, regulación, fiscalidade, transición a novos escenarios.

Servizos ofertados

- Xestión de proxectos de innovación.
- Estudos económicos.
- Análises custo-beneficio.
- Sistemas de medición de innovación.
- Proxectos de investigación para centros tecnolóxicos e empresas nos campos da enerxía, alimentación, industria farmacéutica, servizos, pesca, construcción e automoción.

Palabras clave

Innovación e excelencia operacional: estratexia, excelencia operacional, mellora continua, industria 4.0, *lean*, sustentabilidade, innovación social, economía enerxética e medioambiental: mercados enerxéticos, cambio climático, fiscalidade, mobilidade.

Contacto

Xosé Henrique Vázquez Vicente

Teléfono: +34 986 130 108

E-electrónico: [rede@uvigo.gal](mailto:redes@uvigo.gal)

Centro: Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais

Campus de Vigo

Páxina web: <http://rede.webs.uvigo.es/>

Grupo de Investigadores de Economía Empírica - GRIEE (EA10)

Persoal investigador

Julia González Cerdeira

María Consuelo Pazo Martínez

María Begoña Álvarez García

María Jesús Freire Serén

Eva María Rodríguez Míguez

María Dolores Ferrero Martínez

María del Mar González Savignat

Rosa María Loveira Pazo

Liñas de investigación

- Economía da saúde: avaliación económica, modelos de demanda de asistencia sanitaria, xestión de listaxes de agarda, valoración da dependencia.
- Economía da familia: fertilidade e decisiones laborais, modelos de asignación de tempo no fogar.
- Economía industrial: I+D, cambio técnico, competencia, capital humano, produtividade, estratexias empresariais.
- Economía rexional e crecemento económico.

Servizos ofrecidos

- Análise da efectividade de tratamentos médicos.
  - Avaliar a efectividade de tratamentos médicos. Selección do tamaño mostral. Selección aleatoria do grupo de tratamiento e do grupo de control. Estimación do efecto utilizando técnicas económétricas: diferenzas en diferenzas (*diff in diff*).
- Avaliación de políticas públicas.
- Análise da efectividade de estratexias empresariais.
  - Análise e estimación da elasticidade da demanda.
  - Que resposta ten o público consumidor ante una oferta (baixada de prezo)?
- Análise de igualdade. Medición da fenda salarial en empresas e/ou sectores.
  - Análise e medición da fenda salarial en empresas ou en grupos de empresas.
  - Apoyo na análise dos datos de salarios e de emprego das empresas para a elaboración e o seguimento dos plans de igualdade.
  - Informes sobre fenda salarial en sectores económicos.
  - Organizar bases de datos e obter estatísticas descriptivas.

Palabras clave

I+D+i, estratexias empresariais, saúde.

Contacto

Julia González Cerdeira

Teléfono: 986 812 516; 605 105 289

E-electrónico: xglez@uvigo.gal

Centro: Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais

Campus de Vigo

Páxina web: <https://sites.google.com/view/griee/home>

Grupo de Tecnoloxía Enerxética – GTE (EM1)

Persoal investigador

José Luís Míguez Tabares
Enrique Granada Álvarez
Jacobó Porteiro Fresco
María Concepción Paz Penín
David Patiño Vilas
Eduardo Suárez Porto
Pablo Eguía Oller
Miguel Ángel Gómez Rodríguez
Miguel Martínez Comesaña
Miguel Concheiro Castiñeira
Marcos Conde Fontenla
Raquel Pérez Orozco
Sergio Chapela López
Christian Gil Pereira
Jesús Vence Fernández
César Álvarez Bermúdez
Adrián Cabarcos Rey
Saúl Díaz Rodríguez
Ana Larrañaga Janeiro
Juan Jesús Rico Fuentes
Moisés Cordeiro Costas
Diego San Facundo López
Javier Blanco Rodríguez
Javier Pereiro Matalobos
Martín Pensado Mariño
Iván Aviñoá Paradela
David García Rodiño
Jacobó Corbal Pereira
Luis Fernández Sotelo
David Vidal Benítez

Liñas de investigación

- Optimización enerxética de sistemas de propulsión térmicos e eléctricos.
- Novos combustibles de baixa pegada de carbono.
- Modelaxe, simulación e optimización de procesos térmicos.
- Aerodinámica vehicular.
- Estudo da lubricación a través de aceites de moi baixa viscosidade.
- Sistemas anticontaminación de motores e xeradores térmicos.
- Transferencia de calor con cambio de fase (ebulición).
- Sistemas de recuperación de calor residual para automoción (*Rankine*, TEG etc.).
- Climatización de cabina e xestión térmica global do vehículo.
- Emprego de ferramentas para a medida *in situ* dos fluxos de interese no vehículo.
- Modelaxe multiescala de procesos e sistemas.
- Aplicación de ferramentas de *Machine Learning* para a optimización dos procesos.
- *Life Cycle Assessment* (LCA)
- Almacenamento de enerxía e a súa xestión térmica.

Servizos ofertados

- Modelaxe e optimización de equipos e procesos térmicos.
- Ensaio en banco motor de novos combustibles.
- Sistemas de combustión (simulación e ensaio).
- Estudo de sistemas anticontaminación de motores de automoción.
- Estudo da refrixeración de compoñentes e sistemas electrónicos.
- Sistemas de recuperación de calor residual para a automoción.
- Simulación CFD de procesos e de sistemas.
- Simulación 1-D de sistemas (xemelgos dixitais).
- Aplicación de técnicas de *Machine Learning* a bases de datos experimentais.
- Deseño de metodoloxías para a optimización de procesos e sistemas.
- Fabricación de prototipos.

Palabras clave

Procesos térmicos, fluídos, CFD, intercambiadores de calor, aerodinámica, novos combustibles, xemelgo dixital, *Machine Learning*.

Contacto

Jacobó Porteiro Fresco
Teléfono: +34 986 818 799
E-electrónico: porteiro@uvigo.gal
Centro: Escola de Enxeñaría Industrial
Campus de Vigo
Páxina web: <http://gte.webs.uvigo.es/>

Antenas, Radar e Comunicacións Ópticas (SC7)

Persoal investigador

Antonio Pino García	Lorena María Pérez Eijo
Francisco Javier Fraile Peláez	Álvaro Navarrete Rodríguez
Fernando Obelleiro Basteiro	Víctor Zapatero Castrillo
José Óscar Rubiños López	David Álvarez Outerelo
Alberto Marcos Arias Acuña	Xoel Sixto Maceiras
José Luís Rodríguez Rodríguez	Alberto Fontán Correa
Marcos Curty Alonso	Bruno Seoane Lamata
Inés García Tuñón Blanca	Hugo Caloto López
Marta Gómez Araújo	José Manuel Freire Soage
Francisco Javier Díaz Otero	Nelson Reboreda Campos
Maria del Pilar Hortensia García Soidán	Roi Pérez Alonso
Borja González Valdés	Miguel Rodríguez Carretero
Yolanda Rodríguez Vaqueiro	Pablo Corbal Rodríguez
José Vázquez Cabo	Ruben Mazás López
	Gloria Fernández Pereira

Liñas de investigación

- Sistemas de detección (en milimétricas) para a reconstrucción de imaxes en tempo real (estáticas ou en movemento) en aplicación de seguridade.
- Análise e síntese de sistemas radiantes (multirreflector, mixtas reflector *reflectarray/transmitarray*, reconfigurables): en sistemas de radiocomunicación terreas ou vía satélite.
- Caracterización, identificación e/ou detección non destrutiva de materiais e substancias mediante a espectrometría en THz.
- Comunicacións cuánticas.
- Criptografía cuántica.
- Información cuántica.
- Métodos acelerados baseados en ecuacións integrais e técnicas de supercomputación aplicados ao electromagnetismo computacional.
- Programación paralela para ordenadores de altas prestacións.
- Compatibilidade electromagnética (EMC), simulación e medida.

Servizos ofertados

- Deseño e caracterización de sistemas radar para a reconstrucción de imaxes en tempo real (estáticas ou en movemento) en aplicacións de seguridade, industriais, alimentarias etc., para a detección de obxectos ocultos.
- Consultaría electromagnética: deseño e caracterización de antenas reflectoras, estudos de compatibilidade electromagnética e interferencia en sistemas radiantes en escenarios complexos.
- Servizo de espectrometría en THz: caracterización completa de materiais (estimación de parámetros eléctricos: índice de refracción, coeficiente de absorción), canles de transmisión ou antenas en alta resolución; imaxes en THz das mostras.

- Interferencias electromagnéticas entre sistemas (EMI), niveis de radiación perigosos (EMR).
- Deseño de antenas e redes de adaptación a bordo de plataformas reais (buques, avións etc.) en contornos complexos.
- Simulación electromagnética de materiais avanzados artificiais (metamateriais) e sistemas plasmónicos complexos (coloides de nanopartículas, nanoantenas etc.).
- Simulación de *Surface-enhanced Raman spectroscopy* (SERS) e outras aplicacións de *nanoplasmonics* en biomedicina e *biosensing*.
- Guerra electrónica. Xestión da firma de buques (medida, simulación e control), tanto firma radar coma firma infravermella (IR).
- Sección equivalente radar (SER), simulación, medida e control.
- Imaxe radar.
- Radar de apertura sintética (SAR), radar de apertura sintética inverso (ISAR), tomografía etc.
- Sistemas radar de automoción.
- Aplicación de campos electromagnéticos ás técnicas de conxelación de alimentos. Sistema de conxelación CAS.
- Fotónica integrada.
- Satélites.
- Seguridade civil.

- Simulación do comportamento electromagnético de plataformas con alta densidade de sistemas radiantes (buques de guerra, avións, vehículos terrestres etc.). A devandita simulación engloba aspectos tales como o deseño e a optimización da localización de antenas; a simulación, redución e control da sección radar (SER/RCS); ou a modelaxe completa de toda a problemática de E3 (*Electromagnetic Environmental Effects*). Dentro de E3 atópanse disciplinas fundamentais como a compatibilidade electromagnética (EMC); interferencia electromagnética (EMI); ou radiacións perigosas (EMR/RADHAZ), tanto para persoal (HERP) coma para o armamento (HERO) e combustibles (HERF).
- Precertificación de sistemas contra o cumprimento de normativas de compatibilidade electromagnética (EMC/EMI).
- Simulación electromagnética de materiais avanzados artificiais (metamateriais) e superficies selectivas en frecuencia (FSS) con aplicacións á baixa observabilidade radar.
- Simulación de sistemas plasmónicos complexos (coloides de nanopartículas, nanoantenas etc.). Simulación de *surface-enhanced*, espectroscopía Raman (SERS) e outras aplicacións de nanoplasmonicos en biomedicina e *biosensing*.
- Deseño e fabricación de sistemas de medida de firma radar, infravermella e sistemas de diagnóstico e adestramento de equipos de guerra electrónica.
- Securización (ciberseguridade) de sistemas e a virtualización de redes a bordo de buques ou contornos complexos, xemelgos dixitais, intelixencia artificial, redes 5G etc.
- Miniaturización de antenas de HF en buques militares.
- Deseño de sistemas radar de automoción.
- Aplicación de campos electromagnéticos ás técnicas de conxelación de alimentos. Sistema de conxelación CAS.
- Análise da seguridade dos sistemas de criptografía cuántica.
- Consultaría en tecnoloxías cuánticas.
- Medidas electromagnéticas:
  - Caracterización de antenas ata 24Ghz.
  - Medidas e ensaios de compatibilidade

Palabras clave

Campos electromagnéticos, radiofrecuencia, compatibilidade electromagnética, simulación electromagnética, espectrometría, seguridade, demostrador instrumental, procesamento de sinal, comunicacións, calibración, medida e emulación de sinais, sistema de servizos integrados, monoestático, multiestático. Antenas, antenas de exploración, antenas reflectoras, antenas navais, diagrama de radiación, miniaturización de antenas. Sistemas radar, xeración de imaxes radar, escáneres de ondas milimétricas, detección de dispositivos explosivos improvisados, sección equivalente radar, firma radar, firma infravermella, xeorradar. Comunicacións cuánticas, criptografía cuántica, distribución cuántica de clave, seguridade nas comunicacións. Biodetección, biomedicina. Guerra electrónica, firma radar, firma infravermella. Aeronave pilotada remotamente, dron.

Contacto

Antonio Pino García
Teléfono: +34 986 813 878
E-electrónico: agpino@com.uvigo.gal
Centro: Escola de Enxeñaría de Telecomunicación
Campus de Vigo
Páxina web: <https://com.uvigo.es/>

Linguaxes e Sistemas Informáticos - GEAC (SI1)

Persoal investigador

Manuel Pérez Cota
Amparo Rodríguez Damián
Ana Isabel Díez Sánchez
Emilio García Roselló
Jacinto González Dacosta
Miguel Ramón González Castro

Liñas de investigación

- Informática industrial.
- Sistemas de información.
- Interacción persoa-ordenador (IPO).
- Ensino asistido por ordenador.

Servizos ofertados

- Desenvolvemento de sistemas informáticos industriais seguros.
- Ensino asistido por computador, real, virtual e mixto.

Palabras clave

Informática industrial, ciberseguridade, sistemas de información, IPO (HCI), ensino asistido por computador.

Contacto

Manuel Pérez Cota
Teléfono: +34 986 813 933
E-electrónico: mpcota@uvigo.gal
Centro: Escola de Enxeñaría Industrial
Campus de Vigo (sede cidade)
Páxina web: <https://mpcota.webs.uvigo.es/2/SI1-GEAC>

Laboratorio de Información e Computación (ICLAB)

Persoal investigador

Rebeca Pilar Díaz Redondo
Ana Fernández Vilas
Manuel Fernández Veiga
Francisco Manuel Troncoso Pastoriza
Martín González Soto
Carlos Beis Penedo
David Pérez Castro
Pablo Fernández Piñeiro

Liñas de investigación

- Seguridade e privacidade no ámbito do DL/ML (*Deep Learning/Machine Learning*) distribuído.
- Técnicas de incremental *learning* e XAI (*eXplainable Artificial Intelligence*) en contextos de computación distribuída
- Deteción temprá de anomalías aplicando técnicas de analítica de datos: aplicacións en *crowd sensing*, *Smart grid*, sistemas HPDC etc.
- IoT (internet das cousas): protocolos e solucións distribuídas de computación no extremo (*Edge/Fog/Mist computing*).
- Protocolos QKD (*Quantum Key Distribution*)

Servizos ofertados

- Solucións de ML/DL (*Deep Learning/Machine Learning*) para inferencia de patróns e detección temprá de anomalías (redes de sensorización, HPC etc.).
- Solucións para IoT (internet das cousas) en contornas industriais.
- Solucións de IA (inteligencia artificial) para contornas: computación distribuída de algoritmos de *Machine Learning* (ML).
- Solucións de *micro-learning* para a aprendizaxe informal, concienciación e contornas corporativos: solucións baseadas en *bots* (asistentes conversacionais) e en curvas de esquecemento.

Palabras clave

IoT, Machine Learning (ML), Deep Learning (DL), edge/fog/mist computing, computación distribuída, ciber-crime, privacy, federated learning, xAI, conversational bots, QKD (Quantum Key Distribution), e-learning.

Contacto

Rebeca Pilar Díaz Redondo
Teléfono: +34 986 813 469
E-electrónico: rebeca@det.uvigo.gal
Centro: atlanTTic, Centro de Investigación en Tecnoloxías de Telecomunicación
Campus de Vigo
Páxina web: <https://iclab.det.uvigo.es/>

Enxeñaría da Corrosión e Materiais – ENCOMAT (CI11)

Persoal investigador

Xosé Ramón Núvoa Rodríguez
Gloria María Pena Urís
María Carmen Pérez Pérez
María Julia Cristóbal Ortega
Carmen María Abreu Fernández
Marta María Cabeza Simo
Antonio Collazo Fernández
María Consuelo Pérez Vázquez
Sheila Silva Fernández
Sara Valverde Pérez
Carmen María Mariño Martínez
Enrique Rodríguez Castro
Aránzazu Pintos Alonso

Liñas de investigación

- Recubrimientos para a protección contra a corrosión (recubrimientos orgánicos, inorgánicos, sol-xel etc.).
- Modificación superficial para a mellora das propiedades anticorrosión (implantación iónica, refusión por láser, fricción etc.).
- Corrosión electroquímica (corrosión en formigón armado e outros materiais estruturais, óxidos para baterías etc.).
- Desenvolvemento de eléctrodos para baterías de ión litio.

Servizos ofertados

- *E-Life.*
- Proxecto en colaboración con AIMEN e VMS Automotive para a caracterización de baterías de ión-Li en distintas condicións de operación.
- Infraestrutura de transporte sostenible na área atlántica (DURATINET).
- Desenvolvemento de novos recubrimientos de conversión con propiedades autorreparadoras para a protección contra a corrosión de aceiros de alta resistencia.

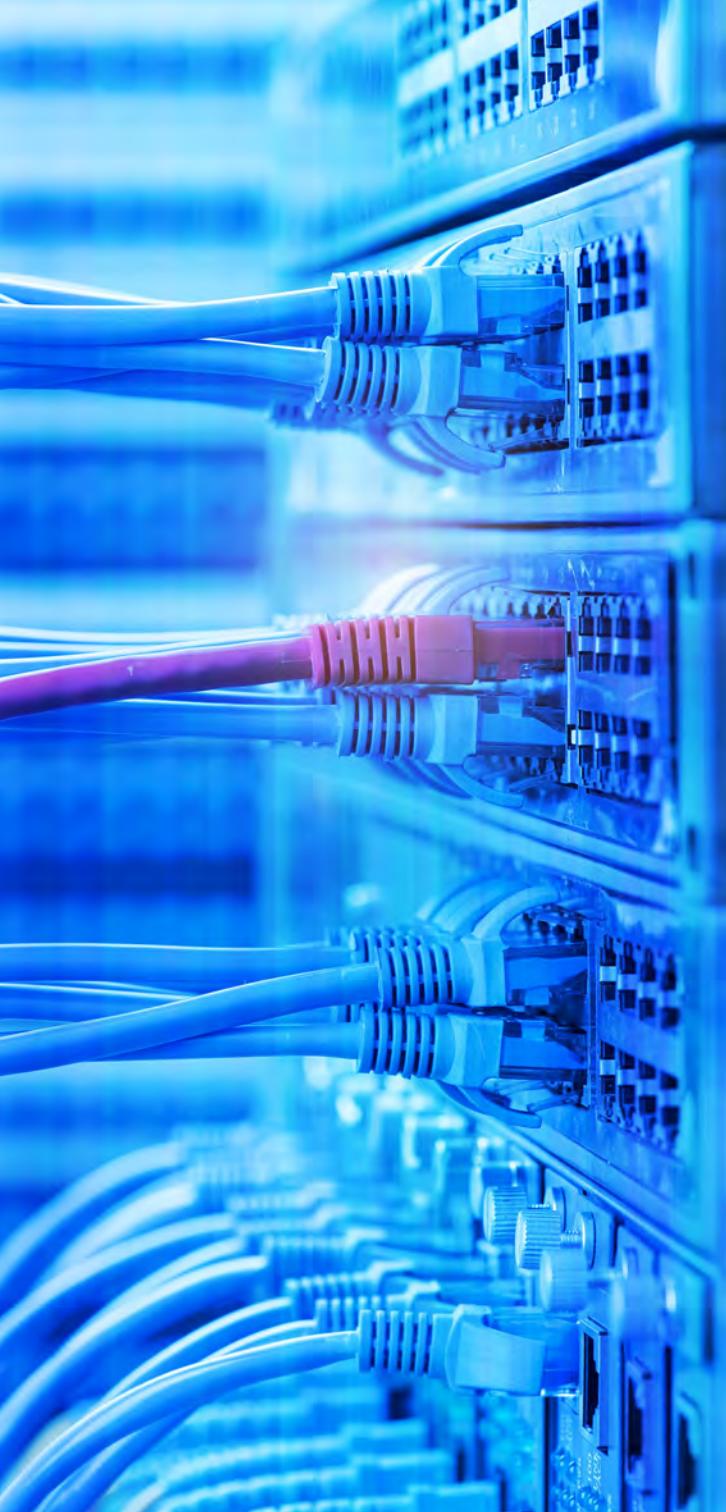
- Aliaxes de aluminio reforzadas con nanopartículas para o transporte sostenible: aliaxe mecánica, extrusión e soldadura por fricción batida.
- Materiais de base de aluminio reforzados selectivamente coa técnica de fricción batida: propiedades triboloxicas e resistencia á corrosión.
- Desenvolvemento de novos materiais de construcción ecolóxicos baseados en xeopolímeros obtidos a partir de microsilica como materia prima (eGEO).
- Técnicas de forxa en quente de aluminio para fabricar compoñentes de grande estrutura para a automoción.
- Recuperación selectiva electroquímica de elementos menores a partir de residuos a base de estaño.
- Análise do estado de fermentación da masa de pan para control reolóxico, automatización do proceso de corte e encamíñamento de moenda de barras.
- Caracterización de aceiros con memoria de forma para aplicacións estruturais.
- Deseño e fabricación de ánodos de sacrificio mediante fabricación aditiva, empregados para a protección catódica.

Palabras clave

Corrosión, electroquímica, materiais, baterías, formigón, desgaste, materiais compostos, *Friction Stir welding and Processing*, fabricación aditiva, materiais de memoria de forma.

Contacto

Xosé Ramón Núvoa Rodríguez
Teléfono: +34 986 812 213
E-electrónico: rnuvoa@uvigo.gal
Centro: Escola de Enxeñaría Industrial
Campus de Vigo
Páxina web: <http://encomat.uvigo.es/gl>

Grupo de Tecnoloxías da Información (TC1)

Persoal investigador

Francisco Javier González Castaño
Cristina López Bravo
Felipe José Gil Castiñeira
Pedro Salvador Rodríguez Hernández
Juan Carlos Burguillo Rial
Enrique Costa Montenegro
Francisco de Arriba Pérez
Silvia García Méndez
Juan José López Escobar
David Candal Ventureira
Rubén Pérez Vaz
Alberto Estévez Caldas
Pablo Fondo Ferreiro
Jaime González González
Andrea Busto Castiñeira

Liñas de investigación

- Redes intelixentes.
- Redes de comunicacións 5G.
- Análise de datos.
- Redes sen fíos.
- Servizos intelixentes.

Servizos ofertados

- Redes de comunicacións 5G e posteriores: computación móvil no bordo da rede (MEC), redes sen celas, redes ultradensas, *zero-touch networking*, *intent-based networking*, SDN, NFV, virtualización e orquestración de recursos de rede, virtualización e orquestración de servizos, deseño de protocolos, optimización de rede, redes privadas, redes industriais, redes tácticas.
- Sistemas embebidos: sensores e sistemas intelixentes para vehículos autónomos en rede.
- Tecnoloxías de distribución multimedia: protocolos escalables, servizos intelixentes en rede.
- Análise de datos: procesamento de linguaxe natural, xeración de linguaxe natural, explicabilidade automática, tecnoloxías conversacionais, análises de datos de rede, análise de datos de servizo, análise de medios sociais, análises de datos para a industria 4.0.
- Redes sen fíos: redes de acceso intelixentes, redes cooperativas, redes cognitivas.
- Tecnoloxías de intelixencia artificial para a resolución de problemas a grande escala.
- Tecnoloxía de axentes.

Palabras clave

5G, IoT, Industria 4.0, redes intelixentes, vehículos autónomos, *big data*, procesamento de linguaxe natural, análise de datos, redes sen fíos, servizos intelixentes en rede, sistemas ciberfísicos.

Contacto

Francisco Javier González Castaño
Teléfono: +34 986 813 788
E-electrónico: javier@det.uvigo.gal
Centro: Escola de Enxeñaría de Telecomunicacións
Campus de Vigo
Páxina web: <http://atlantic.uvigo.es>

Xeotecnoloxías Aplicadas - GeoTECH (TF1)

Persoal investigador

Pedro Arias Sánchez
Jesús Balado Frías
José Carlos Caamaño Martínez
Manuel Cabaleiro Núñez
Natalia Caparrini Marín
Borja Conde Carnero
Lucía Díaz Vilariño
Antonio Fernández Álvarez
María Elena González Rodríguez
Henrique Lorenzo Cimadevila
Joaquín Martínez Sánchez
Belén Riveiro Rodríguez
Mario Soilán Rodríguez
Mercedes Solla Carracelas

Liñas de investigación

- Industria, enerxía e medio ambiente.
- Infraestruturas.
- Arquitectura e construcción.
- Cidades e espazos intelixentes.
- Xeoinformática.
- Teledetección.
- Vehículos aéreos non tripulados.

Servizos ofertados

- Smart cities.
- Modelos 3D.
- Dixitalización.
- UAVs.
- Avaliación de infraestruturas.

Palabras clave

Xeoinformática, intelixencia xeoespacial, cidades intelixentes, infraestruturas resilientes, 3D *mobile mapping*.

Contacto

Henrique Lorenzo Cimadevila
Teléfono: +34 986 801 935
E-electrónico: hlorenzo@uvigo.gal
Centro: CINTEX, Centro de Investigación en Tecnoloxías, Enerxía e Procesos Industriais
Campus de Vigo
Páxina web: <http://geotech.webs.uvigo.es/en/>

Laboratorio de Sistemas de Transporte e Aeroespaciais - AEROLAB (ATS1)

Persoal investigador

Higinio González Jorge
Fernando Veiga López
Eduardo Balmís Outeiriño
Enrique Aldao Pensado
Gabriel Fontela Carrera
Eduardo Ríos Otero
Gonzalo Durán Piñeiro
Raquel Ortega Hita

Liñas de investigación

- Sistemas aeroespaciais e de transporte.
- Mobilidade avanzada.
- Redes loxísticas.
- Mantemento e resiliencia das infraestruturas.
- Sistemas de transporte intelixentes.
- Xeoinformación.

Servizos ofertados

- Enxeñaría de transportes. Sistemas Intelixentes.
- Resiliencia das infraestruturas. Mantemento e inspección.
- Mobilidade.
- Sistemas de observación.
- Sistemas de navegación.
- Sistemas aéreos non tripulados.
- Computación avanzada e intelixencia artificial (IA).
- Modelado numérico.

Palabras clave

Transporte, mobilidade, teledetección, navegación, infraestruturas, avións non tripulados, satélites de observación, xeoinformación.

Contacto

Higinio González Jorge
Teléfono: +34 988 387 272
E-electrónico: higinog@uvigo.gal
Centro: Escola de Enxeñería Aeronáutica e do Espazo / Instituto de Investigación en Física e Ciencia Aeroespacial
Campus de Ourense
Páxina web: <https://aerolab.webs.uvigo.gal/>

